

**PROGRAMUL OPERAȚIONAL
PENTRU PESCUIT 2007-2013**

MANUAL DE PROCEDURĂ PENTRU MANAGEMENTUL RISCURILOR

cod manual: M03-17

Ministerul Agriculturii, și Dezvoltării Rurale DGP-AMPOP	POP 2007 - 2013 Manual de procedură pentru managementul riscurilor Cod Manual: M03 -17	Pagina 2
--	---	----------

Titlul manualului:

Programul Operațional pentru Pescuit 2007 – 2013
Manual de procedură pentru managementul riscurilor

Codul manualului: M03 – 17

Stadiul elaborării manualului:

în lucru

draft

aprobat

Ministerul Agriculturii, și Dezvoltării Rurale DGP-AMPOP	POP 2007 - 2013 Manual de procedură pentru managementul riscurilor Cod Manual: M03 -17	Pagina 3
--	---	----------

CUPRINS

TITLUL	Pagina
1. DEFINIȚII ȘI PRESCURTĂRI	4
1.1. Definiții	4
1.2. Prescurtări	6
2. REFERINȚE LEGISLATIVE	7
2.1. Legislație comunitară	7
2.2. Legislație națională	7
3. SCOPUL	8
4. CLASIFICAREA RISCURILOR	8
4.1. Riscul inerent	8
4.2. Riscul de control	9
5. OBIECTIVELE PROCESULUI DE GESTIONARE A RISCURILOR	11
6. DESCRIEREA ACTIVITĂȚII	12
6.1. Identificarea riscurilor	13
6.2. Evaluarea riscurilor	14
6.3. Controlul riscurilor	16
6.4. Planificarea acțiunilor de diminuare a riscurilor	16
6.5. Implementarea acțiunilor de diminuare a riscurilor	17
6.6. Revizuirea și raportarea riscurilor	17
7. MODIFICAREA PROCEDURII	19
8. PLAN PRIVIND ÎNLOCUIREA PERSONALULUI ÎN ANUMITE CIRCUMSTANȚE	19
9. LISTA ANEXE	20

1. DEFINIȚII ȘI PRESCURTĂRI

1.1. Definiții

Nr. crt.	Termenul	Definiția
1	Atenuarea riscurilor	Măsurile întreprinse pentru diminuarea probabilității (posibilității) de apariție a riscului sau-și de diminuare a consecințelor (impactului) asupra rezultatelor (obiectivelor) dacă riscul s-ar materializa. Mai concis, atenuarea riscului reprezintă diminuarea expunerii la risc, dacă acesta este o amenințare.
2	Evaluare a riscului	evaluarea a nivelelor de vulnerabilitate în procesele și activitățile din domeniile cheie ale DGP-AMPOP
3	Impact al riscului	reprezintă consecința asupra rezultatelor (obiectivelor), dacă riscul s-ar materializa. Dacă riscul este o amenințare, consecința asupra rezultatelor este negativă, iar dacă riscul este o oportunitate, consecința este pozitivă.
4	Management al riscurilor	toate procesele privind identificarea , evaluarea și aprecierea riscurilor, stabilirea responsabilităților, luarea de măsuri de atenuare sau anticipare a acestora, revizuirea periodică și monitorizarea progresului.
5	Probabilitate a riscului	posibilitatea sau eventualitatea ca un risc să se materializeze. Reprezintă o măsură a posibilității de apariție a riscului, determinată apreciativ sau prin cuantificare, atunci când natura riscului și informațiile disponibile permit o astfel de evaluare.
6	Profilul de risc	Un tablou cuprinzând evaluarea generală

Ministerul Agriculturii, și Dezvoltării Rurale DGP-AMPOP	POP 2007 - 2013 Manual de procedură pentru managementul riscurilor Cod Manual: M03 -17	Pagina 5
---	--	----------

Nr. crt.	Termenul	Definiția
		documentată și prioritizată, a gamei de riscuri specifice cu care se confruntă organizația.
7	Risc	o problemă (situație, eveniment, etc.) care nu a apărut încă, dar care poate apărea în viitor, caz în care obținerea rezultatelor prealabil fixate este amenințată sau potențată. În prima situație riscul reprezintă o amenințare, iar în cea de-a doua riscul reprezintă o oportunitate. Riscul reprezintă incertitudinea în obținerea rezultatelor dorite și trebuie privit ca o combinație între probabilitate și impact.
8	Risc inerent	Expunerea la un anumit risc, înainte să fie luată vreo măsură de atenuare a lui.
9	Risc rezidual	Expunerea cauzată de un anumit risc după ce au fost luate măsuri de atenuare a lui. Măsurile de atenuare a riscurilor aparțin controlului intern. Din această cauză riscul rezidual este o măsură a eficacității controlului intern, fapt pentru care unele țări au înlocuit termenul de risc rezidual cu cel de risc de control.
10	Strategia de risc	Abordarea generală pe care o are organizația în privința riscurilor. Ea trebuie să fie documentată și ușor accesibilă în organizație. În cadrul strategiei de risc se definește toleranța la risc.
11	Toleranța la risc	„Cantitatea” de risc pe care o organizație este pregătită să o tolereze sau la care este dispusă să se expună la un moment dat.

Ministerul Agriculturii, și Dezvoltării Rurale DGP-AMPOP	POP 2007 - 2013 Manual de procedură pentru managementul riscurilor Cod Manual: M03 -17	Pagina 6
---	--	----------

1.2. Prescurtări:

Nr. crt.	Prescurtarea	Denumire
1	AA	Autoritatea de Audit
2	AC	Autoritatea de Certificare
3	AM	Autoritatea de Management
4	CCAN	Compartimentul control, antifraudă și nereguli
5	CE	Comisia Europeană
6	CMPOP	Comitetul de Monitorizare pentru POP 2007-2013
7	CVATMI	Compartimentul verificare asistență tehnică și managementul informației
8	CM	Compartimentul metodologie
9	CRPOP	Compartiment regional POP
10	DGP-AMPOP	Direcția Generală Pescuit - Autoritatea de management pentru POP
11	FEP	Fondul European pentru Pescuit
12	MADR	Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
13	POP	Programul Operațional pentru Pescuit
14	UE	Uniunea Europeană

Ministerul Agriculturii, și Dezvoltării Rurale DGP-AMPOP	POP 2007 - 2013 Manual de procedură pentru managementul riscurilor Cod Manual: M03 -17	Pagina 7
--	---	----------

2. REFERINȚE LEGISLATIVE

2.1. Legislație comunitară

- **Regulamentul (CE) nr. 1198/2006** al Consiliului privind Fondul European pentru Pescuit;
- **Regulamentul (CE) nr. 498/2007 al Comisiei** de stabilire a normelor detaliate pentru punerea în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1198/2006 al Consiliului privind Fondul European pentru Pescuit.
- **Regulamentul Consiliului (CE, Euratom) nr. 1605/2002** din 25 iunie 2002 privind regulamentul financiar aplicabil bugetului general al Comunităților Europene.
- **Regulamentul Comisiei (CE, Euratom) nr. 2342/2002** din 23 decembrie 2002 de stabilire a unor norme de implementare a regulamentului financiar aplicabil bugetului general al Comunităților Europene.
- **Regulamentul Consiliului (CE, EURATOM) nr. 2988/1995** privind protejarea intereselor financiare ale Comunităților Europene

2.2. Legislație națională

- **Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1389/2006** privind modificarea și completarea Ordinului ministrului finanțelor publice nr. 946/2005 pentru aprobarea Codului controlului intern, cuprinzând standardele de management/control intern la entitățile publice și pentru dezvoltarea sistemelor de control managerial;
- **Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice**, cu modificările ulterioare;
- **Hotărârea Guvernului nr. 2288/2004** pentru aprobarea repartizării funcțiilor pe care le asigură ministerele și organizațiile neguvernamentale privind prevenirea situațiilor de urgență;
- **Manualul de control financiar preventiv**, elaborat de Ministerul Finanțelor Publice, Direcția generală de control financiar preventiv, publicat pe adresa de Internet a Ministerului Finanțelor Publice - (pagina 82, pct. 4.4. "Controlul preventiv al unor operațiuni cu risc ridicat".);
- **HG nr. 725/2010** privind reorganizarea și funcționarea Ministerului Agriculturii Dezvoltării Rurale, precum și a unor structuri aflate în subordinea acestuia.

Ministerul Agriculturii, și Dezvoltării Rurale DGP-AMPOP	POP 2007 - 2013 Manual de procedură pentru managementul riscurilor Cod Manual: M03 -17	Pagina 8
--	---	----------

3. SCOPUL

Prezenta metodologie vizează asigurarea unui control global al riscului Managementul riscului - metodologie care vizează asigurarea unui control global al riscului, ce permite menținerea unui nivel acceptabil al expunerii la risc pentru DGP-AMPOP, cu costuri minime.

Managementul riscului cuprinde o gamă largă de activități riguros definite și organizate, plecând de la condițiile de existență și obiectivele fundamentale ale DGP-AMPOP, precum și analiza factorilor de risc într-o concepție de funcționare optimă și eficientă.

Scopul prezentului manualul se concretizează în următoarele:

1. Stabilirea modalităților de desfășurare a activității, a compartimentelor și persoanelor care vor desfășura această activitate;
2. Asigurarea documentației corespunzătoare necesare desfășurării activității;
3. Asigurarea continuității activității inclusiv în condițiile fluctuației personalului;
4. Sprijinirea activității de audit și/sau a altor organisme/instituții pentru acțiuni de audit și/sau control, și a Directorului General DGP-AMPOP în luarea deciziei;
5. Această procedură stabilește principii, concepte și recomandări pentru utilizarea evaluării riscului ca instrument fundamental de control, dar și ca ghid în identificarea și descrierea abordării specifice a managementului riscului. Principiile, conceptele și recomandările conținute în această secțiune au la bază standardele internaționale de audit intern și control.
6. Asigură asistența managerilor în managementul riscului pentru Programul Operațional pentru Pescuit 2007- 2013.

4. CLASIFICAREA RISCURILOR

Se poate face distincție între **riscurile inerente** și **riscurile de control**.

Următoarea listă de riscuri nu este exhaustivă:

4.1. Riscul inerent

Riscul inerent reprezintă susceptibilitatea sistemului de management față de factorii ce apar în mediul în care acesta operează, precum legile țării, regulamentele sau mediul de muncă.

Ministerul Agriculturii, și Dezvoltării Rurale DGP-AMPOP	POP 2007 - 2013 Manual de procedură pentru managementul riscurilor Cod Manual: M03 -17	Pagina 9
--	---	----------

Riscul inerent apare atunci când există forțe externe ce pot afecta performanța organizației sau pot uza sau face ineficiente opțiunile referitoare la strategiile, operațiile, relațiile externe, structura organizațională și finanțările acesteia.

Pot include:

1. Riscul de reglementare
 - modificarea reglementărilor Uniunii Europene;
 - modificarea legislației românești;
2. Riscul legat de finanțare
 - riscul ca MADR să aibă un buget inadecvat;
 - Riscul ca DGP-AMPOP să aibă un buget neadecvat/ insuficient.
3. Riscul tehnologic
 - riscul legat de implementarea/ operarea sistemelor soft;
4. Riscul legat de necesitățile externe
 - modificarea numărului proiectelor;
 - modificarea numărului și complexitatea activităților desfășurate
 - introducerea de noi activități prin acorduri și contracte care să nu fie corelate cu resursele umane, financiare, logistice și procedurale ale instituției.
5. Riscul legat de pierderile semnificative
 - pierderea dosarelor sau a înregistrărilor în urma unui incendiu sau a altor dezastre.

4.2. Riscul de control

Riscul de control reprezintă riscul ca sistemele de control intern din cadrul DGP-AMPOP să nu poată oferi asigurarea utilizării într-un mod economic și eficient a surselor de finanțare și pentru scopul propus, și că utilizarea fondurilor este raportată corespunzător. Exemple:

1. Riscul de eficiență:
 - proceduri și procese ineficiente;
 - dezvoltarea inadecvată a funcției de Audit Intern;
 - dezvoltarea inadecvată a Manualului de Proceduri;
 - dezvoltarea inadecvată a sistemului IT.
2. Riscul legat de ciclicitate

Ministerul Agriculturii, și Dezvoltării Rurale DGP-AMPOP	POP 2007 - 2013 Manual de procedură pentru managementul riscurilor Cod Manual: M03 -17	Pagina 10
--	---	-----------

- riscul ca informațiile/datele externe să nu fie primite la data stabilită (extrase bancare, rapoarte);
- riscul nerespectării termenelor din proceduri.

3. Riscul legat de eficacitatea fluxurilor și/sau a canalelor.

- transferuri improprii între conturi (cu întârzieri, incorecte, impropriu controlate);
- rapoarte necorespunzătoare;
- cererile și transferurile de fonduri corespunzătoare nu sunt realizate la timp.

4. Riscul de autoritate

- Lipsa autorității (structură organizațională corespunzătoare, fișe de post corespunzătoare, asigurarea respectării principiilor privind responsabilitatea și înlocuirea personalului, grupe de salarizare diferite, relații ierarhice definite).

5. Riscul legat de procesarea informației

- eșecul apărut în realizarea unui acces adecvat la informație (date sau programe) poate rezulta din cunoștințe neautorizate, utilizarea sau modificarea unor informații confidențiale, în timp ce accesul la informație restricționat în totalitate poate împiedica personalul să-și realizeze responsabilitățile în mod eficient și eficace, de ex: insuficiente/ incorecte date de intrare/ieșire, verificarea inadecvată a datelor, salvări necorespunzătoare în sistemele IT, instruiți inadecvate, măsuri de securitate improprii (numele utilizatorilor, nivelele de acces, parole, securitate fizică), protecție antivirus necorespunzătoare.

6. Riscuri privind parteneriatele

- relații nedezvoltate suficient cu partenerii cheie (Agenția de Plată, Autoritatea de Certificare, etc.);
- coordonare/comunicare internă insuficient dezvoltată;
- lipsa performanței în activitatea Serviciului de Audit Intern din MADR.

7. Riscul legat de resursele umane

- angajații nu posedă abilitățile/calificările adecvate;
- lipsa unei strategii adecvate de dezvoltare a resurselor umane;
- numărul angajaților este insuficient/ inadecvat;
- lipsa planului de recrutare/ înlocuire a resurselor umane;

<p>Ministerul Agriculturii, și Dezvoltării Rurale</p> <p>DGP-AMPOP</p>	<p>POP 2007 - 2013</p> <p>Manual de procedură pentru managementul riscurilor</p> <p>Cod Manual: M03 -17</p>	<p>Pagina 11</p>
--	---	------------------

- lipsa instruirii;
- încărcarea neechilibrată cu sarcini a personalului;
- fluctuația personalului.

8. Riscul de fraudă

- managementul fraudei;
- complicitatea angajaților;
- nerespectarea principiului segregării funcțiilor;
- suprapunerea verificărilor/ controalelor;
- utilizarea neautorizată a resurselor;
- conflictul de interese;
- păstrarea improprie a dosarelor/ informațiilor confidențiale.

Riscurile identificate vor fi clasificate în două categorii:

- riscuri interne;
- riscuri externe.

Toate anexele vor include specificația risc „intern” sau „extern”. Grupul de management a riscurilor va analiza ambele categorii și:

- pentru riscurile interne – va propune spre implementare un sistem de control intern;
- pentru riscurile externe – va analiza impactul asupra activității DGP-AMPOP.

5. OBIECTIVELE PROCESULUI DE GESTIONARE A RISCURILOR

Principalele obiective ale gestionării riscurilor în cadrul DGP-AMPOP sunt următoarele:

- Să protejeze interesele financiare naționale și ale UE împotriva fraudei, pierderilor, încălcărilor legii și erorilor;
- Să asigure realizarea unui management financiar riguros al fondurilor alocate prin Programul Operațional pentru Pescuit;
- Să asigure că există instituite proceduri operaționale corespunzătoare pentru administrarea situațiilor de criză;

Ministerul Agriculturii, și Dezvoltării Rurale DGP-AMPOP	POP 2007 - 2013 Manual de procedură pentru managementul riscurilor Cod Manual: M03 -17	Pagina 12
--	---	-----------

- Să furnizeze un cadru organizatoric care să permită ca activitățile viitoare să se desfășoare într-un mod controlat și eficient;
- Să îmbunătățească procesele de planificare și luare a deciziilor printr-o înțelegere comprehensivă a activităților, a punctelor slabe și a punctelor tari;
- Să contribuie la o alocare mai eficientă a resurselor umane și de capital necesare funcționării corespunzătoare a DGP-AMPOP;
- Să protejeze și să îmbunătățească imaginea DGP-AMPOP, inclusiv a MAPDR;
- Să susțină și să dezvolte cunoștințele și abilitățile personalului, pentru a asigura creșterea eficienței activităților curente și pentru a face față provocărilor și situațiilor de criză.

În procesul de management al riscurilor, accentul trebuie pus pe factorii interni din cadrul DGP-AMPOP (precum calitatea și motivarea personalului, fluctuația personalului, calitatea sistemelor de control și creșterea rapidă a gradului de încărcare a personalului) și pe factorii externi (precum mediul legal existent și posibilitatea modificării legislației, dezvoltarea tehnologică și mediul de risc general în care acționează organizațiile, forța majoră).

6. DESCRIEREA ACTIVITĂȚII

Managementul riscurilor este un proces la care participă întreg personalul DGP-AMPOP, în calitate de Autoritate de management pentru POP, și este gestionat de către conducerea DGP-AMPOP prin:

- identificarea și evaluarea riscurilor activităților care se desfășoară în cadrul direcțiilor/ serviciului/ compartimentelor, ținând cont de relațiile de colaborare și de mediu;
- evaluarea riscurilor identificate ;
- controlul riscurilor astfel încât acestea să se încadreze în limitele toleranței la risc;
- monitorizarea, revizuirea și raportarea continuă a situației riscurilor, beneficiindu-se de experiența acumulată, pentru a se obține o asigurare rezonabilă cu privire la realizarea obiectivelor POP

Serviciul Audit Intern din MADR poate fi solicitată pentru a colabora la dezvoltarea unui proces de gestionare a riscurilor la nivelul DGP-AMPOP.

Ministerul Agriculturii, și Dezvoltării Rurale DGP-AMPOP	POP 2007 - 2013 Manual de procedură pentru managementul riscurilor Cod Manual: M03 -17	Pagina 13
--	---	-----------

Auditorii interni utilizează evaluările riscurilor făcute de către manageri ca primă fază a propriei evaluări a riscurilor, evaluare care stă la baza planificării misiunilor de audit.

Directorul General al DGP-AMPOP, directorul general adjunct, și directorii din subordinea directă a acestuia, conducătorul Agenției de Plată și precum și șeful de serviciu din subordinea directă a directorului general, constituie *Grupul de management a riscurilor* și sunt responsabili cu gestionarea riscurilor pe baza propriei lor evaluări asupra acestora, ca urmare a fișelor de alertă a riscului și a rapoartelor de audit/ control vor întreprinde și vor dispune acțiunile corective corespunzătoare. Concluziile și recomandările formulate în Rapoartele de Audit/ control vor fi folosite de către Grupul de management a riscurilor la actualizarea Registrului Riscurilor și după caz la ajustarea Planului de Acțiune împotriva Riscurilor, astfel, îmbunătățindu-se procesul de gestionare a riscurilor.

Grupul de management a riscurilor este înființat prin decizie directorului general al DGP-AMPOP și este coordonat de către acesta.

Managementul riscurilor, trebuie să se bazeze pe cunoașterea proceselor și activităților desfășurate în cadrul DGP-AMPOP și a mediului în care aceasta operează.

Gestionarea riscurilor este un proces ciclic și continuu care include următorii pași: **identificarea, evaluarea, stabilirea - în ordinea priorității - a riscurilor, planificarea, implementarea și revizuirea** acțiunilor de prevenire sau corective.

6.1. Identificarea riscurilor

Managementul riscurilor trebuie să înceapă cu un inventar al fazelor și activităților, detaliate până la nivel de sarcină de serviciu. Inventarul trebuie să cuprindă relațiile și modul de comunicare ale compartimentului cu alte structuri din cadrul DGP-AMPOP, precum și cu alte organizații. La începerea implementării POP, *Grupul de management a riscurilor va realiza o evaluare a riscurilor potențiale la nivelul DGP-AMPOP și al fiecărei structuri componente a acesteia și va actualiza Registrul riscurilor (Formularul R.2).*

Personalul de la toate nivelurile, managerial și operațional, avertizează compartimentul control, antifraudă și nereguli, privind potențialele amenințări pe care ei le percep vis-a-vis de activitățile pe care le desfășoară, prin completarea și transmiterea Fișei de alertă a riscului (**Formularul R 1**).

O copie a acestui formular este transmisă directorului general adjunct/ directorului direcției/ șefului de serviciu și coordonatorului de compartiment .

Ministerul Agriculturii, și Dezvoltării Rurale DGP-AMPOP	POP 2007 - 2013 Manual de procedură pentru managementul riscurilor Cod Manual: M03 -17	Pagina 14
---	--	-----------

Experți din cadrul compartimentului control, antifraudă și nereguli, în afară de a centraliza Fișele de alertă a riscului primite de la personalul din cadrul serviciului/ compartimentului, în Registrul alertelor de risc (Formular R.3) pot să identifice anumite riscuri și vor aplica aceeași procedură privind evaluarea riscurilor.

În această etapă a procesului, persoana care completează formularul de alertă oferă o evaluare preliminară a riscului bazată pe doi indicatori:

- Probabilitatea sau posibilitatea materializării unui risc - determinarea șanselor de apariție a unui rezultat specific
- Impactul riscului = efectul / consecințele ce apar datorită materializării unui risc specific. Impactul reprezintă consecința asupra obiectivelor (rezultatelor) așteptate, care poate fi, în funcție de natura riscului, negativă sau pozitivă.

Pentru evaluarea preliminară a probabilității și impactului va fi utilizată o scală cu 3 niveluri:

PROBABILITATE		IMPACT	
Ridicată	3 = prezență clară	Ridicat	3 = impact major
Medie	2 = prezență posibilă	Mediu	2 = impact moderat
Scăzută	1 = prezență improbabilă	Scăzut	1 = impact minor

Pe lângă faptul că oferă propria lor estimare a probabilității și impactului riscului raportat, persoanele care depistează riscurile sugerează și acțiuni ce ar trebui să fie desfășurate pentru a diminua posibilitatea materializării vreunui risc, sau/ și a consecințelor sale, precum și acțiuni de „rezervă” care să fie realizate în caz că riscul se materializează efectiv.

Expertul din cadrul compartimentului control, antifraudă și nereguli responsabil cu raportarea riscului se va asigura că riscurile incluse în formularele de alertă sunt gestionate și monitorizate permanent în timp.

6.2. Evaluarea riscurilor

Evaluarea riscurilor presupune analiza și cuantificarea probabilității de materializare a riscurilor și a impactului (consecințelor) asupra obiectivelor DGP-AMPOP, în cazul în care acestea se materializează. **Combinăția dintre nivelul estimat al probabilității și nivelul estimat al impactului constituie expunerea la risc**, în baza căreia se realizează profilul riscurilor.

Evaluarea riscurilor trebuie:

Ministerul Agriculturii, și Dezvoltării Rurale DGP-AMPOP	POP 2007 - 2013 Manual de procedură pentru managementul riscurilor Cod Manual: M03 -17	Pagina 15
--	---	-----------

- Să se bazeze, pe cât posibil, pe dovezi obiective (imparțiale și independente);
- Să aibă în vedere pe toți cei afectați de risc;
- Să facă distincția între expunerea la risc și toleranța la risc.

Scopul evaluării riscurilor este de a stabili o ierarhie a riscurilor la care poate fi expusă direcția/serviciul, ierarhie care, în funcție de tolerabilitatea la risc, permite stabilirea celor mai adecvate modalități de tratare a riscurilor și delegarea responsabilității de gestionare a riscurilor către nivelurile ierarhice adecvate din cadrul direcției/serviciului.

După primirea unui formular de alertă de risc de la o anumită persoană din cadrul compartimentului, expertul din cadrul Compartimentului control, antifraudă și nereguli îi dă un număr curent în Registrul Alertelor de risc și stabilește o reuniune a Grupului de management a riscurilor constituită din responsabilii cu raportarea riscului din cadrul serviciului/ compartimentelor. Coordonatorul Compartimentului control, antifraudă și nereguli desemnează expertul responsabil cu ținerea Registrului de Alertă de Risc (**Formular R.3**).

Grupului de management a riscurilor se reunește de regulă lunar pentru evaluarea riscurilor semnalate în luna precedentă. Reuniunile Grupului de management a riscurilor sunt prezidate de directorul general al DGP-AMPOP.

Grupului de management a riscurilor examinează formularele de alertă și le evaluează, își creează propriile opinii cu privire la probabilitatea și impactul fiecărui risc semnalat, folosind aceeași scală cu cea prezentată mai sus.

În urma analizei fiecărui risc semnalat, echipa de gestionare a riscurilor decide:

- Dacă riscul este relevant
În cazul riscurilor relevante care se consideră că vizează funcționarea și activitatea DGP-AMPOP, formularul de risc este înregistrat în Registrul Riscurilor (Formular R.2);
- Dacă **riscul este irelevant**, avertizarea este arhivată și semnatarul formularului este înștiințat cu privire la decizia luată;
- Dacă este nevoie de **mai multe informații pentru a decide asupra relevanței unei alerte de risc**, Grupului de management a riscurilor va demara o investigație.

Membrii echipei de gestionare a riscurilor punctează de asemenea capacitatea conducerii de a rezolva riscurile semnalate, adică eficacitatea sistemelor de control existente, folosind scala și formula stabilite în secțiunea 6.1 din prezentul Manual.

Ministerul Agriculturii, și Dezvoltării Rurale DGP-AMPOP	POP 2007 - 2013 Manual de procedură pentru managementul riscurilor Cod Manual: M03 -17	Pagina 16
--	---	-----------

Rezultatele analizei sunt consemnate într-o minută, semnată de membrii grupului.

6.3. Controlul riscurilor

Decizia implementării acțiunilor corective luate în vederea diminuării sau prevenirii riscurilor considerate relevante, în urma etapei de evaluare, aparține Grupului de management a riscurilor pentru riscurile cu impact la nivelul DGP-AMPOP, respectiv directorului general și directorului general adjunct, pentru riscurile cu impact asupra direcțiilor/serviciului din subordine, instrumentele de control stabilite fiind corespunzătoare riscurilor identificate la fiecare nivel.

În fundamentarea deciziei se au în vedere principiile și recomandările formulate în prezentul Manual.

6.4. Planificarea acțiunilor de diminuare a riscurilor

În timpul sesiunilor de evaluare a riscurilor în cadrul Grupului de management a riscurilor la nivelul DGP-AMPOP, participanții identifică și analizează cauzele riscurilor examinate, alcătuind astfel baza pentru formularea acțiunilor de tratare a riscurilor.

Acțiunile de tratare a riscurilor sunt acțiuni sau sarcini ce trebuie desfășurate de către personalul executiv și de conducere, pentru a întări sistemele de control intern și a reduce astfel vulnerabilitatea zonelor de risc. Grupului de management a riscurilor stabilește termenele limită și repartizează responsabilitățile pentru acțiuni de risc iar aceste informații sunt înregistrate în Registrul Riscurilor (**Formular R 2**) și în Planul de Acțiune împotriva Riscurilor (**Formular R 4**). Grupului de management a riscurilor poate decide să avertizeze organizațiile partenere în cazul situațiilor de risc ridicat ce ar putea afecta obiectivele lor comune și/ sau operațiunile, pentru care ar fi necesară o acțiune comună.

Membrii Grupului de management a riscurilor, analizează activitățile de tratare a riscurilor ce au fost implementate de la ultima întâlnire și pe aceasta bază revizuiesc calificativele pentru probabilitate, impact și eficacitatea sistemelor de control și repartizează noi responsabilități pentru acțiuni de risc unde este necesar.

Registrul riscurilor, Registrul Alertelor de Risc și Planul de Acțiune împotriva Riscurilor sunt ținute atât în format electronic cât și pe suport hârtie.

La sfârșitul sesiunilor de analizare a riscurilor, Registrul Riscurilor, Registrul Alertelor de Risc și Planul de Acțiune împotriva Riscurilor, actualizate, sunt listate și semnate de către membrii Grupului de management a riscurilor.

Ministerul Agriculturii, și Dezvoltării Rurale DGP-AMPOP	POP 2007 - 2013 Manual de procedură pentru managementul riscurilor Cod Manual: M03 -17	Pagina 17
--	---	-----------

6.5. Implementarea acțiunilor de diminuare a riscurilor

Expertul desemnat din cadrul compartimentului control, antifraudă și nereguli monitorizează implementarea Planului de Acțiune împotriva Riscurilor la nivelul fiecărei direcții/ serviciu și la nivelul DGP-AMPOP. Acesta elaborează trimestrial un raport pentru a informa directorul general/directorul general adjunct despre progresul făcut în întărirea sistemelor de control intern, precum și alte acțiuni de tratare a riscurilor.

La nivelul DGP-AMPOP și al direcțiilor/ serviciilor se întocmesc Fișe de Urmărire a Riscurilor (**Formularul R.5**) care cuprind stadiul implementării acțiunilor corective și dificultățile întâmpinate.

De asemenea, directorul general/directorul general adjunct pot solicita, ori de câte ori consideră necesar (de exemplu, atunci când primesc semnale că anumite acțiuni privind diminuarea/prevenirea riscurilor nu au efect), o raportare privind stadiul implementării acțiunilor de diminuare/ prevenire, precum și/ sau propuneri de acțiuni alternative privind gestionarea riscurilor.

6.6. Revizuirea și raportarea riscurilor

Gestionarea riscurilor trebuie analizată și raportată din două motive:

- Monitorizarea modificărilor profilului riscului,
- Obținerea de asigurări privind eficacitatea gestionării riscurilor și identificarea nevoii de a lua măsuri viitoare.

Procesele de revizuire a riscurilor trebuie puse în aplicare pentru a analiza:

- dacă riscul persistă,
- dacă au apărut riscuri noi,
- dacă impactul sau probabilitatea riscurilor au suferit modificări,
- pentru a raporta schimbările majore intervenite, care modifică prioritățile,
- pentru a asigura eficacitatea controlului.

PROCESUL DE GESTIONARE A RISCURILOR			
Nr. fază	Fazele de gestionare a riscurilor	Activități	Responsabili
1	Identificarea riscurilor	Riscul identificat și evaluat inițial Riscul raportat	Persoana care a identificat riscul
2	Evaluarea, tratarea riscurilor și planificarea acțiunilor de diminuare a riscurilor	Evaluarea riscurilor și stabilirea gradului de relevanță. Clasificarea riscurilor Tratarea riscurilor Planificarea acțiunilor de diminuare a riscurilor	Grupul de management a riscurilor
3	Implementarea acțiunilor planificate	Realizarea acțiunilor de diminuare a riscurilor	Personalul structurilor DGP-AMPOP
4	Monitorizarea acțiunilor și sistemelor de control implementate	Asigurarea că acțiunile propuse și metodele de control stabilite sunt implementate corespunzător Testarea controalelor impuse și implementate	Expertul desemnat desemnat din cadrul compartimentului control, antifraudă și nereguli
5	Revizuirea și raportarea riscurilor	Autoevaluare	Grupul de management a riscurilor

Ministerul Agriculturii, și Dezvoltării Rurale DGP-AMPOP	POP 2007 - 2013 Manual de procedură pentru managementul riscurilor Cod Manual: M03 -17	Pagina 19
--	---	-----------

		Raportare	Expertul desemnat din cadrul compartimentului control, antifraudă și nereguli
--	--	-----------	---

7. MODIFICAREA PROCEDURII

Prezentul manual de procedură se va modifica în conformitate cu prevederile manualului de procedură privind modificarea, introducerea sau abandonul procedurilor M 03-16.

8. PLAN PRIVIND ÎNLOCUIREA PERSONALULUI ÎN ANUMITE CIRCUMSTANȚE

Depinzând de structura organizatorică specifică compartimentului, înlocuirea personalului se va realiza în conformitate cu principiul separării funcțiilor și cu principiul „celor patru ochi”.

În cazul lipsei personalului care poate conduce la nerespectarea procedurilor privind înlocuirea, directorul general DGP-AMPOP va iniția înlocuirea personalului, cu respectarea principiilor enunțate mai sus.

Experții CCAN vor fi înlocuiți după cum urmează:

- Dacă numărul experților din cadrul compartimentului este mai mic de 50% din capacitatea planificată, funcționarea în regim normal a compartimentului se asigură prin încărcarea celorlalți experți din cadrul DGP-AMPOP care vor prelua sarcinile persoanelor lipsă;
- Dacă numărul experților din cadrul compartimentului este egal cu 50% din capacitatea planificată, dar o parte din personal lipsește, funcționarea în regim normal a compartimentului se asigură prin redistribuirea sarcinilor corespunzătoare celorlalți experți ai compartimentului care vor prelua sarcinile persoanelor lipsă;
- Dacă coordonatorul CCAN lipsește, funcționarea în regim normal a compartimentului se asigură prin încărcarea unuia dintre experți care va prelua sarcinile coordonatorului pe perioada lipsei acestuia. În cazul în care expertul care a înlocuit coordonatorul CCAN trebuie să verifice și să

Ministerul Agriculturii, și Dezvoltării Rurale DGP-AMPOP	POP 2007 - 2013 Manual de procedură pentru managementul riscurilor Cod Manual: M03 -17	Pagina 20
--	---	-----------

semneze documente (ca sarcină a coordonatorului CCAN) întocmite chiar de către el înainte de a fi numit ca înlocuitor al coordonatorului, alt expert va verifica și va semna documentul respectiv.

Pe întreaga perioadă în care o persoană înlocuiește altă persoană, sarcinile primei persoane se vor prelua de către altă persoană în conformitate cu procedurile aprobate, astfel încât, pe un document să existe o singură semnătură a aceleiași persoane.

9. LISTA ANEXE

Număr anexa	Denumire anexa	Codificare
ANEXA 1	Fișă alertă risc	Formularul R.1
ANEXA 2	Registrul riscurilor	Formularul R.2
ANEXA 3	Registrul alertelor de risc	Formularul R.3
ANEXA 4	Planul de acțiune împotriva riscurilor	Formularul R.4
ANEXA 5	Fișa de urmărire a riscurilor	Formularul R.5
ANEXA 6	Pista de audit	Formularul R.6

Ministerul Agriculturii, și Dezvoltării Rurale DGP-AMPOP	POP 2007 - 2013 Manual de procedură pentru managementul riscurilor Cod Manual: M03 -17	Pagina 21
--	---	-----------

ANEXA 1

Formularul R.1

FIȘĂ ALERTĂ RISC

DIRECȚIA/SERVICIUL/COMPARTIMENT/COMPARTIMENT REGIONAL															
Denumirea serviciului/compartimentului în care activează persoana care identifică riscul															
DETALII PRIVIND RISCUL															
Descrierea riscului:	<p>Riscul identificat: <i>(treceți o scurtă descriere a riscului identificat)</i></p> <p>Cauza: <i>(indicați cauza riscului)</i></p> <p>Impactul estimat asupra DG-AMPOP: <i>(e.g. întindere, resurse, rezultate, durata, buget etc.)</i></p>														
Evaluarea riscului:	<table border="0"> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>Probabilitatea riscului</p> <p>Descrieți probabilitatea apariției riscului</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td></tr> </table> </td> <td style="vertical-align: top; padding-left: 20px;"> <p>Impactul riscului</p> <p>Descrieți impactul în cazul în care riscul se produce</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td></tr> </table> </td> </tr> </table> <p>Legendă: 1. Scăzut; 2. Mediu; 3. Ridicat</p>	<p>Probabilitatea riscului</p> <p>Descrieți probabilitatea apariției riscului</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td></tr> </table>				1	2	3	<p>Impactul riscului</p> <p>Descrieți impactul în cazul în care riscul se produce</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td></tr> </table>				1	2	3
<p>Probabilitatea riscului</p> <p>Descrieți probabilitatea apariției riscului</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td></tr> </table>				1	2	3	<p>Impactul riscului</p> <p>Descrieți impactul în cazul în care riscul se produce</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td></tr> </table>				1	2	3		
1	2	3													
1	2	3													
TRATAREA RISCULUI															
Acțiuni preventive recomandate:	Adăugați o scurtă descriere a acțiunilor recomandate a fi implementate în vederea prevenirii producerii riscului														
Acțiuni de rezervă	Adăugați o scurtă descriere a acțiunilor recomandate a fi implementate în vederea minimizării impactului														

Ministerul Agriculturii, și Dezvoltării Rurale DGP-AMPOP	POP 2007 - 2013 Manual de procedură pentru managementul riscurilor Cod Manual: M03 -17	Pagina 22
--	---	-----------

recomandate:	negativ al riscului identificat ori utilizării oportunităților create, în cazul în care riscul se produce
--------------	---

DOCUMENTAȚIE SUPORT

Menționați orice documentație suport utilizată pentru fundamentarea riscului identificat

Nume: _____	Semnătură: _____	Data: _____/_____/_____
--------------------	-------------------------	--------------------------------

NR. CRT. AL RISCULUI	DATA PRIMIRII	DECIZIE	
		RELEVANT	
		INVESTIGAȚII SUPPLEMENTARE	
		ARHIVARE	

Ministerul Agriculturii, și Dezvoltării Rurale DGP-AMPOP	POP 2007 - 2013 Manual de procedură pentru managementul riscurilor Cod Manual: M03 -17	Pagina 2
--	---	----------

ANEXA 3
Formularul R.3

REGISTRUL ALERTELOR DE RISC

Nr crt.	Data înaintă rii	Înaintat ă de	Descrierea riscului și a impactului său	Cauza	Impact ul	Probabi lita tea	Controale	Prioritate	Decizia		
									Relevant	Informații suplimentare	Arhivare

PLANUL DE ACȚIUNE ÎMPOTRIVA RISCURILOR

Nr. crt. al riscului	ACTIUNI PREVENTIVE STABILITE	RESPONSABILI (persoana, compartiment)	TERMEN LIMITĂ

Ministerul Agriculturii, și Dezvoltării Rurale DGP-AMPOP	POP 2007 - 2013 Manual de procedură pentru managementul riscurilor Cod Manual: M03 -17	Pagina 2
--	---	----------

ANEXA 5

Formularul R.5

FIȘA DE URMĂRIRE A RISCURILOR

RISFUL MONITORIZAT

NIVELUL RISCULUI

SCĂZUT

MEDIU

RIDICAT

ACȚIUNI PREVENTIVE -

-

ACTIUNI CORECTIVE -

-

STADIUL IMPLEMENTARII ACTIUNILOR CORECTIVE / PREVENTIVE

DIFICULTĂȚI ÎNTÂMPINATE

NOI ACTIUNI
PROPUSE

RESPONSABIL

TERMEN

Nume:

Semnătura:

Data urmării riscului:

___/___/___

Data primei evaluări

___/___/___